

Упутство за спречавања појаве и ширења COVID-19 на радном мјесту

У јануару 2020. године Свјетска здравствена организација (СЗО) прогласила је епидемију нове корона вирусне болести у провинцији Хубеи (Кина) као ванредни јавноздравствени догађај од међународног значаја. СЗО је изјавила да постоји висок ризик од ширења корона вирусне болести (COVID-19) на друге земље широм свијета.

СЗО и власти у служби јавног здравља широм свијета предузимају мјере за спречавање појаве и ширења епидемије COVID-19. Сви дијелови друштва, укључујући предузећа и послодавце имају своју улогу у циљу спречавања појаве и ширења ове болести.

Како се COVID-19 преноси

Особе које имају COVID-19, приликом кашљања, кихања и говора, ослобађају капљице заражене течности. Већина ових капљица пада на подове и околне радне површине и предмете, (радни столови, лаптопи, телефони, итд). Запослено особље се може заразити вирусом који изазива COVID-19 додиривањем загађених површина или предмета, а затим додиривањем очију, носа или уста. Ако стоје на удаљености од једног метра од особе са COVID-19, могу се заразити удисањем капљица које је болесник избацио из уста и носа (кихање, кашаљ, говор). Другим ријечима, COVID-19 се шири на сличан начин као и грип. Већина особа заражених COVID-19 има благе симптоме и опоравља се без компликација. Међутим, одређен број обљелих имају озбиљнију болест и која захтијева болничко лијечење. Ризик од озбиљних болести расте с годинама, тако да су особе од 40 и више година живота, осјетљивије у односу на млађе од 40 година. Осјетљивије су и особе са ослабљеним имунолошким системом и стањима попут дијабетеса, болести срца и плућа.

Мјере за спречавање појаве и ширења COVID-19 на радном мјесту

Постоји цијели низ мјера које не захтијевају значајне финансијске издатке, а које ће помоћи спријечити ширење инфекција на радном мјесту, попут прехладе, грипа и других вирусних, те заштитити купце, извођаче, запослене, сараднике и друге.

Послодавци требају почети примјењивати ове мјере одмах, чак и ако COVID-19 није стигао у заједнице у којима послују. Тиме могу смањити радне дане изгубљене због болести и зауставити или успорити ширење COVID-19 ако стигне на неко од радних мјеста.

1. На радним мјесту потребно је пороводити сљедеће санитарно хигијенске мјере:

- све радне површине и предмете редовно чистити и брисати одговарајућим дезинфекционим средствима, јер контаминација предмета и површина које запослени и купци додирују један од главних начина ширења COVID-19.
- обезбиједити сва потребна средства за чишћење и дезинфекцију, да буду свима доступна.
- редовно и учестало хигијенско прање руку сапуном и водом од стране запослених, извођача, купаца/клијената, јер прањем руку се уништавају и одстрањују микроорганизми (вируси) који изазивају COVID-19.
- поставити плакате који промовишу прање руку на хигијенски начин (Извор-странице СЗО или локални Дом здравља)

- ове мјере комбиновати са другим мјерама комуникације, као што су пружање смјерница од стране службеника за заштиту на раду, састанци са запосленим и слично
2. Промовисати и проводити мјере респираторне хигијене
- истакнути плакате за промоцију провођења правилне респираторне хигијене, као и путем интерне и екстерне комуникације
 - обезбиједити доступност папирних марамица/убруса које се користе приликом кашља, кихања, цурења садржаја из носа, које се након кориштења одлажу на хигијенски начин у затворене канте за отпатке.
 - обезбиједити одређене количине маске за лице (медицинске/хируршке) које се користе у случају појаве знакова респираторне инфекције до коначног збрињавања
3. Мјере које треба предузети у случају појаве COVID-19 у заједници
- у случају појаве и ширења COVID-19 у заједници, обавијестити све запослене да у случају појаве респираторних симптома (кашаљ, повишена температура, отежано дисање) остану код куће и да се јаве др медици - епидемиологу или доктору породичне медицине у локалном дому здравља.
 - ове информације поставити на видним мјестима (плакат) у предузећу и слати другим комуникационим каналима које се користите.
 - обавијестити запослене да ће одсуство са посла моћи рачунати као боловање.

Мјере које треба предузети у случају путовања ван земље

Прије путовања

- провјерити да ли предузеће и запослени имају најновије информације о подручјима у којима је COVID-19 проширен. Подаци се налазе на: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports/> и www.phi.rs.ba
- на основу најновијих информација, предузеће треба процијенити **предности и ризике** повезане с предстојећим плановима путовања
- у складу са епидемиолошком ситуацијом избјегавати слање запослених који могу бити изложени повећаном ризику а већ имају проблем са озбиљним стањима (запослени који болују од дијабетеса, болести срца и плућа) на подручја у којима се шири COVID-19
- обавезно информисати све особе које путују на подручја у којима је потврђен COVID-19 од стране квалификованог стручњака
- обезбиједити да запослени који одлазе на службена путовања понесу мала паковања бочица (100 мл) алкохола као средство за дезинфекцију руку.

Током путовања

- упозорити запослене раднике да редовно перу руке и држе се најмање један метар од људи који имају респираторне симптоме (кашаљ, кихање...)

По повратку с путовања

- након повратка са путовања из подручја гдје су регистровани обољели од COVID-19 запослени се требају телефоном јавити Хигијенско епидемиолошкој служби надлежног дома здравља и обавијестити надлежног др медицине (епидемиолог или спец. породичне медицине) о недавном путовању
- у договору са надлежним доктором медицине требају пратити своје здравствено стање наредних 14 дана и мјерити температуру сваки дан.
- у случају појаве симптома, чак и благи кашаљ или повишену температуру требају остати код куће и изоловати се од околине уз избјегавање блиског контакта с другим особама, укључујући чланове породице.
- након појаве симптома одмах се телефонски јавити на надлежном епидемиологу или специјалисти породичне медицине за даље поступање

Припрема предузећа у случају да COVID-19 стигне у заједницу

- Ако неко оболи од COVID-19 на неком од радних мјеста развити план активности
- План треба обухватити смјештај болесне особе у собу или простор у којем су изоловане од других на радном мјесту, ограничавајући број људи који имају контакт с болесном особом
- Телефонски контактирати локалну Хигијенско епидемиолошку службу локалног дома здравља за даљи поступак
- Особе које су биле у ризику, подржати и заштити од стигме и дискриминације на њиховом радном мјесту.
- Промовисати рад на даљину у цијелој организацији ако у вашој заједници постоји епидемија COVID-19. „Телеворкинг“ помаже да се пословање настави неометано с радом док ваши запослени радници остају заштићени.
- Развити план рада у ванредној ситуацији за одржавање континуитета пословања у случају појаве епидемије у заједницама у којима се послује
- План ће помоћи припреми организације у случају избијања COVID-19 на радном мјесту, а такође се може користити за друге сличне случајеве.
- План се треба бавити начином одржавања пословања, чак и ако значајан број запослених и сарадника не може доћи на мјесто пословања, било због локалних ограничења путовања или због болести
- Обавијестити запослене и сараднике о плану и побрините се да буду свјесни онога што требају радити према плану.
- Нагласити кључне тачке попут важности удаљавања с мјеста рада чак и ако имају само благе симптоме или су морали узимати једноставне лијекове (нпр. парацетамол, бруфен), а који могу прикрити симптоме.
- Осигурати да се план бави и менталним здрављем и социјалним посљедицама појаве COVID-19 на радном мјесту или у заједници и понудити информације и подршку.

Све информације на: <https://www.who.int/>; <https://www.ecdc.europa.eu/>; www.phi.rs.ba